

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-10-29

Närvarande: F.d. justitierådet Inger Nyström, regeringsrådet Eskil Nord och justitierådet Ann-Christine Lindeblad.

Behovsbedömning av annat än ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen

Enligt en lagrådsremiss den 22 oktober 2009 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Angela Öst.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås ett tillägg till 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) i syfte att göra tydligt hur behovsbedömningen ska göras av annat än ekonomiskt bistånd enligt nämnda lag. Bakgrunden till förslaget anges vara att den rådande allmänna meningen om tolkningen av 4 kap. 1 § och dess föregångare samt om tillämpningen av dessa bestämmelser är att ekonomisk behovsprövning av en biståndsinsats ska göras endast i fråga om ekonomiskt bistånd. Regeringen har dock av Regeringsrättens avgörande RÅ 2008 ref. 38 (som gällde rätt till bistånd i form av hemtjänst) dragit slutsatsen att socialnämnden inte bara kan, utan ska, ekonomiskt behovspröva

alla ansökningar om bistånd oavsett vad dessa rör och oavsett om kommunen har möjlighet att ta ut avgift eller inte vid fullgörandet av beviljade insatser. Regeringen har funnit att detta knappast överensstämmer med lagstiftarens intentioner.

I såväl lagrådsremissen som Regeringsrättens dom redogörs för bakgrunden till huvudregeln i 4 kap. 1 § socialtjänstlagen och beskrivs tidigare lagstiftningsärenden där frågan om hänsyn till den enskildes ekonomiska förhållanden diskuterats. Av denna bakgrundsbeskrivning framgår att det vid flera tillfällen uppmärksammats behov av ett förtydligande men att något sådant inte åstadkommits. I lagstiftningsärendet om ny socialtjänstlag hade visserligen några allmänna uttalanden gjorts, bl.a. uttalade regeringen att den var oroad över den utveckling som framskymtats av innebörd att bistånd inte medgetts med hänvisning till att den enskilde själv kunde betala för vissa insatser. Regeringsrätten konstaterar emellertid i sin dom att dessa allmänna uttalanden inte utförts i lagtext, i följd varav Regeringsrätten besvarar frågan om hänsyn till den enskildes ekonomi på så sätt att biståndsprövningen ska ske enligt huvudregeln och att det då är fråga om en helhetssyn på den enskildes situation och hjälpbehov. Domstolen erinrar om att inget hindrar en kommun att erbjuda äldre och funktionshindrade mer stöd och hjälp i hemmet än vad som följer av rätten till bistånd. Vidare måste enligt domstolen vid biståndsprövningen hänsyn tas till den enskildes praktiska möjligheter att få sina behov tillgodosedda på annat sätt.

Regeringens förslag innebär att huvudregeln i 4 kap. 1 § socialtjänstlagen förses med en bestämmelse enligt vilken hänsynstagandet till ekonomiska förhållanden vid prövningen av annat bistånd än ekonomiskt bistånd görs beroende av om kommunens rätt att ta ut avgifter för biståndet regleras i 8 kap. socialtjänstlagen. Den föreslagna

lydelsen motsvarar det begränsade syfte som förslaget anges ha. Lagrådet antecknar därvid att det i remissen anges att regeringen avser att i ett annat sammanhang se över innehållet i dels 8 kap. 1 § socialtjänstlagen, dels flera av de bestämmelser som några remissinstanser pekat på under beredningen av detta ärende.

Med det anförda lämnar Lagrådet lagförslaget utan erinran.